

Bodil og Jørgen Munch-Christensen Kulturlegat – debutantprisen til

Inger Smærup Sørensen for romanen *Dødsbo* (2024)

Der er en passage i Inger Smærup Sørensens roman, jeg bliver ved med at vende tilbage til. Det er skildringen af den gamle, afdøde kvinde, Ellys, kitler.

Indtil jeg læste Inger Smærup Sørensens beskrivelse af Ellys kitler, havde jeg fuldstændig glemt denne beklædningsgenstand. Kitlen, som en gang for generationer siden, var hverdagstøj, får hos Inger Smærup Sørensen sin egen lille kulturhistorie.

Gamle Elly har kitler både til sommer og vinter, blomstrede eller med enkle motiver i blå og brunt, tykke og tynde. Vi hører, at kitlen er god at have på. Den er rummelig, man kan gemme sig i kitlen, føle sig tryk og have alt fra en pakke kiks og en moden pære til en rulle toiletpapir i lommen. Skildringen får mig til at se min egen mormor for mig – iført sin fineste, nystrøgne kittel, som hun bar som et særligt tegn på sin flid og værdighed. Det er et sådant blik for historier og genstande, Inger Smærup Sørensens roman har. Der er historier alle vegne, og de springer frem i denne fortælleverden af lys og mørke.

Inger Smærup Sørensens roman handler om ung kvinde, der står af ræset og køber et gammelt hus på landet. Huset er del af et dødsbo, og kvinden rykker ind og begynder at leve i huset med alle den afdøde Ellys ting og sager: Hendes sengetøj og de gamle kitler, husets slidte tapeter, mange sølvfisk, edderkopper, stankelben og møl. Kvinden gør lige det modsatte af det, de fleste ville gøre: hun renoverer ikke huset, hun lever med og i det, der er. Hun prøver at finde et fodfæste, langt væk fra den styrelse, som hun har arbejdet for, og hvis benhårde logik stadig hjemsøger hende.

Hun får også venner, pensionisten Kamma, der dyrker sin have, og sekretæren Nanna, der snakker næsten uafbrudt, også om sin sorg over ikke at kunne få børn. De to nye veninder er vidt forskellige og også forskellige fra hende. Kvinderne ser hinandens egenart og holder stadig sammen i et stort træplantningsprojekt, som skal være et modstykke til de skader, der er sket på naturen, og som især Kamma kæmper for at få gennemført. Her kommer landsbyfællesskabet igen til live over termokaffe, træplantning og fællessang, og også den navnløse, klimaskræmte kvinde finder en vis ro og fornemmelse af sig selv ved at grave huller til de nye træer.

Selve titlen, *Dødsbo*, har selvfølgelig den dobbelte betydning, at det ikke blot er Ellys hus, der er et dødsbo, men den verden, vi lever i, der er ved at blive et dødsbo, hvor menneskeheden næppe selv kan overleve, men hvor skarnbasserne og sølvfisk måske vil klare sig. I romanen hedder det:

”Måske ville nogle af de små usynlige dyr i sengen overleve. Eller sølvfiskene. Eller myrerne. Når mennesket ikke kunne være her mere, ville de overlevende væsener hurtigt glemme det, og menneskets huse ville smadres eller smuldre eller blive en del af havet som har nogle helt andre måder at være til på, helt andre regler.”

(85)

Inger Smærup Sørensens roman er et stykke klima-litteratur uden løftede politiske pegefingre. Vi har selvfølgelig brug for vildt fægtende klima-pegefingre, men vi har også brug for noget andet, et engagement, der er vildt i al sin stilfærdighed. Man kommer til at holde af de sølvfisk, man ellers bekæmper i sit eget køkken, men om jeg ligefrem ender med at slukke lyset, så møllene ikke brænder op i lyset, men får fred til at spise tøjet, er nok et spørgsmål. Fortællingen balancerer hele tiden på kanten af en klimaangst, der er på vej til at blive selvdestruktiv og sær, og en omhu og besindelse, vi alle pinedød har brug for. Det er på en måde virkelig ulækkert og mærkeligt, når kvinden i sin angst for at forbruge ressourcer lægger sig i Ellys gamle, snavsede seng. Men man tænker også: Måske er det mindre ulækkert og mindre farligt end de CO₂-udledende feriefly, som vi selv gladelig og alt for tit sætter os op i. Måske skulle vi opgive at lede efter mindfulness på Bali, som en anden dansk forfatter har sagt det, og i stedet give os til at se på myrerne. Gak til myren og bliv vis, lød det i den gamle Ordsprogenes Bog.

Kvinden gendanner i alt fald sig selv som menneske ved blandt andet at stirre på myrerne – det hedder om dem:

”Man måtte stirre længe på myrerne. Man måtte handle ligesom myrerne. Man måtte forstå sin rolle, mærke sine omgivelser, være der for hinanden og forstå, at man hverken var god eller ond.” (139)

Og der er fine skildringer af, hvordan kvinden langsomt kommer til stede i Ellys omgivelser og får fat i sit eget liv og en menneskelighed, der ikke er ødelæggende:

”Mørket kom hurtigt nu. Hvis man lod være med at tænde lyset i Ellys hus, sivede mørket ud i alle kroge, og man kunne høre sin egen puls.” (186)

Fortællingen følger landsbyens rytme, giver små portrætter af drukkammeraterne ved Brugsen, sygetransporter, kvinders og børns veje gennem landskabet og en ældre mand med sit barnebarn. Indimellem er fortællingen lige så fin og spinkel som et edderkoppespind, men sådan et er også utrolig stærkt. og det er den styrke i naturen, som romanen holder frem.

Inger Smærup Sørensens roman efterlader sin læser i mange eftertanker, men også med en oprigtig og meget stor glæde over, at en debuterende forfatter kan skrive så fint og udtryksfuldt på dansk og skabe en fortælling, som ikke slipper sin læser, men åbner samtaler og giver et håb.

Anne-Marie Mai